

SPROTIN

ósjálvsøkin, ella er hon nettupp ótilvitað sjálvsøkin, ein stremban eftir tí friði, sum er í tómleikanum og samlagnum við sjálvið?

Benedikt ferðast gjøgnum tíðina og søguna og er at enda útmøddur maður. Í sólstólinum á dekkinum spælist nú alt fram fyri hann, sum tilvit ella ótilvit hevur drigið hann ígjøgnum. Nasistisku sneisaørindini, sum Begriffenfeldt við síni grotesku fatan av nationalismu, sendir Benedikt til Føroyar at gera, eru høpisleys. Deyðsløtan er komin, og fólkin umborð eru sum syndaregistarið, sum knappastoyparin í Peer Gynt spyr eftir í endanum á leikinum.

Tá ið Helga at enda fer út á dekkið og endar liv Benedikts við einum ovurskamti av morfini, er miðvís ætlan og ró, men eisini mildleiki og miskunnsemi yvir gerðini, og hon endar við at binda sama bláa hárbandið, sum hon tvørrar æðrarenslið til innspræningina við, um hár sítt, áðrenn hon fer frá honum aftur.

Stórsligin er seinasta løtan á dekkinum umborð á m/s Lyrú.

ØÐRVÍSI OG ÓTRÚLIGT

Hvør bók, skal hon bera listarliga, má vera ein øðrvísi rødd, bróta upp úr nýggjum málsliga, í frásagnarbygging

og stíli. [úr telduposti frá CJJ 10/10-14]

Eitt er søgan sjálv og eitt er listaverkið, sum søgan er bygd inn í. Øll kenna vit fólk, sum duga væl at siga søgur, og flestu okkara kenna eisini fólk, sum duga stak illa at siga frá og drepa søguna við fyrsta orð. Hvørji tey evnini eru, sum ein góður søgusigari hevur, er ilt at siga, eisini tí at tað er so ymiskt, hvør hevur sítt eyðkenni. Við skaldsøguni “Eg síggi teg betur í myrkri” hava vit eina søgu, sum er ein gripur í sjálvum mátanum, hon er søgd.

Bókin er í bygging sum eitt kaleidoskop, myndirnar skifta, sum tá tú snarar kaleidoskopinum, og hugurin til at snara og fáa næstu mynd fram bara veksur, so hvørt tú lesur. Bygnaðurin er, samstundis sum hann fangar, eisini strævin og ørkymlandi, tí hvar vart tú nú, og er hetta nú dreymur ella veruleiki? Høvundurin sigur sjálvur í byrjanini, at søgan verður rikin upp øvuta vegin, frá endanum til byrjanina, og so er. Vit byrja og enda við manninum í stólinum á dekkinum á m/s Lyrú.

Í Ó-søgum vóru, ofta langar, fótnotur, sum ígjøgnum alla

søguna gjørdi eina parallelsøgu, ið lætst at vera tann sannara, sum ein rættleiðing, tó at hon var eins fiktiv og hin. Í hesi søguni eru ongar fótnotur, men her hevur høvundurin valt at hava eitt persónsindex aftast í bókini. Eitt endamál kann sjálvandi vera at skapa møguleikan fyri at sláa persónarnar í verkinum upp har, tað gjørdi eg eisini av og á meðan eg las, men hetta indexið tykist eisini sum pseudovísindaligt spei, eitt index sum hetta hoyrir ikki heima í verki sum hesum, og tann viðhvørt sera lakoniski stílurin í indexinum undirstrikar hesa kensluna. “Hitler, týskur nazistur 134 - 210.” stendur til dømis har, og slíkar

undirfundiga undirspældar upplýsingar kalla smílið fram hjá lesaranum.

Kanska eitt prik til fakligar ritgerðarkendar tilgongdir til fagurbókmentir?

Málið í skaldsøguni er heilt og fult eitt egið skaldamál. Eingin hjá okkum skrivar soleiðis, sum Carl Johan ger í hesi og í hinum skaldsøgunum, og tað er einki minni enn úrvalt, at vit hava ein, sum skrivar soleiðis. Poetiskt mál – skaldamál - er mál, sum letur dyrnar upp til tað, sum er annað og meira enn bara at ganga ígjøgnum eina søgugongd. Tað tykist sum, at her verður leitað eftir hvørjum einasta orði til tess at fáa ljós og skuggar, einglar og devlar, sum ikki finnast og kennast aftur í gerandisligum og tránýttum málburði, at koma fram. Eg var í summar á einum bókmöntafagnaði og hoyrði eina samrøðu við íslenska skaldið Sjón, og spyrjarin har legði rættiliga stóran dent á at fáa hann at greiða frá skaldamáli sínum. Sjón helt fyri, at ein orsök hjá honum til altíð at tráa eftir tí minstu málsligu orðingini við tí størsta førninginum, var ein avleiðing av, at hann er yrkjari fyrst og fremst. Helst er tað tað sama, sum vit siggja hjá Carl Johan, at mörkini um sjangrurnar, tað at skaldsøga er eitt og yrking eitt annað, ikki tykist hesum høvundunum viðkomandi. Málið er amboðið ella leirið, hevur síni hugløg, sítt ljós og sínar skuggar, og teir brúka amboðið uttan at kenna seg bundnar av serligum siðbundnum krøvum til málið í skaldsøgum. Krevjandi at lesa, víst so, men nýskapandi, listarliga úrvalt og flott!

EIN ÓENDALIG SØGA

Tilsípingarnar til annan skaldskap eru nógvar í skaldsøguni. Viðhvørt beinleiðis, viðhvørt meira sum ein kensla av onkrum, sum minnir um okkurt annað.

Tað er so sjálvsagt, einki verður skrivað, sum ikki byggir meira ella minni á alt, sum er til frammanundan. Ein tilsíping, sum lesarin kanska ikki rættiliga gevur gætur, fyrr enn hann lesur afturumaftur, er tilsípingin til rómverska skaldið Horats allarfyrrst í skaldsøguni. Tað, sum sipað verður til, er satirisku yrkingar hansara um ta gátuna, sum menniskjaligt eydnusemi er, og – uttan at eg skal gera meg so øgiliga klókan um krinkulkrókarnar hjá Horats – óbeinleiðis eisini um býttleika teirra, sum á ymsan hátt elta hetta eydnusemi. Har er livsspekin bygd inn í eina hugsan um bygdina sum eitt refugium ella sum staðið, har tú gerst leysur av endaleysu strembanini eftir øðrum og eftir meira. Tað, sum vit í dag vildu kalla rottures og strongd. Benedikt siterar reglurnar eftir Horats sum eitt slag av satiriskari endaniðurstøðu um sítt egna liv. At júst hendan tilsípingin hevur so stóran týdning, at hon í fáum orðum á ein hátt hevur alla skaldsøguna í sær, verður lesarin ikki greiður yvir, fyrr enn leingi er lisið, og soleiðis er við hesi skaldsøguni. Hon lokkar til at venda aftur, lesa umaftur og kortini kennist hon ikki at verða liðugt lisin.

Sig so tað!